

SİNDHĪ

- Hint-Ari grubuna ait dillerden biri de Sindhi'dir. Bu dilin en yakın akrabaları Lahndā ve Pencabī'dir. Pakistan ve Belucistan'da Hindistan'a oranla daha fazla konuşanı vardır.
- Gucarat'ın kuzey ve kuzeydoğu sınır boyları ile Delhi, Bombay ve Poona gibi yerleşim yerlerinde yaklaşık 2,5 milyon civarında bir halkın konuştuğu bu dilin Viçoli, Siraikī, Thareli, Lasi, Lari, Kaçchi gibi lehçeleri vardır.
- Pakistan tarafından Sindhi Perso-Arabik alfabe ile, Hindistan tarafındaki Sindhi ise Landa denilen alfabe ile yazılır. İslamiyet yolu ile Arapça ve Farsça'dan etkilenmiş bir dildir.
- Sindhi'de de eril ve dişil olmak üzere iki cins vardır. Eril çekimlerde sözcüğün sonuna 'o' ve 'u' gelirken, dişil çekimlerde 'i' ve 'e' gelir. Örneğin naru 'erkek', nare kadın demektir.

SİNDHĪ

- Kişi zamirleri şöyledir;

Yeni Hint Dilleri

Kişi zamirleri şöyledir:

Tekil		Çoğul
1. mā	(ben)	asī (biz)
2. tu	(sen)	tavhī (siz)
3. m.hū/hīu; f. hūa/hīa	(o)	hū (onlar)

(Oblik, yani indirek form da mū, to, huna ve āsā, tavhā, hunane biçimindedir.)

Bazı soru zamirleri şunlardır: Keru (kim?), keharo (ne?), chā (ne?), kohu (ne?), kuccāro (kim?). Sayılar: 1 hiku, 2 bba, 3 tre, 4 çāre, 5 panca, 6 çha, 7 sata, 8 atha, 9 nav, 10 daha.

Örnek Cümleler:⁵

keru āhī	(siz kimsiniz?)
hekiṛe māṅhua-khe bba puṭa huā	(bir adamın iki oğlu vardı)
tuhe-cī ḥizimata pio-karyā	(size hizmet ediyorum)
huna-co bhāu huna-cīa bheṇa-khā ḍigho āhe	(onun erkek kardeşi)
hū huna vaṇa-heṭhe ghoṛe-te çarhio vetho āhe	(o, şu ağacın altındaki ata bindi)

Sindhī Edebiyatı:

Sindh bölgesi VIII. yüzyıldan XVII. yüzyıla kadar Arapların, çeşitli Pers kabilelerinin, Afganistan'da yerleşen Türklerin, Belucī ve Brahuilerin etkisinde kalmış bir bölgedir. Bu kadar çok ve değişik etkiye rağmen buradaki Hindu karakter bir şekilde varlığını sürdürebilmiştir. 1947'de Pakis-

⁵ Grierson, *age*, c. VIII, Kısım 1, *Indo-Aryan Family, North-Western Group, Specimens of Sindhī and Lahnda*, Kalkūta, 1919, s. 25-57.

SİNDHĪ

- Bazı örnek cümleler:
- Keru ahi = siz kimsiniz?
- Hekire manhua-khe bba puta hua = bir adamın iki oğlu vardır.
- Hu huna vana-hethe ghore-te arhio vetho ahe = o, řu ağacın altındaki ata bindi.
- Huna-co bhau huna-cia bhena-kha digho ahe = onun erkek kardeşi kızkardeřinden daha uzundur.

SİNDHĪ EDEBĪYATI

- Sindh bölgesi 8. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar Arapların, çeşitli Pers kabilelerinin Afganistan'da yerleşen Türklerin, Beluci ve Brahuilerin etkinde kalmış bir bölgedir. Bu kadar çok ve değişik etkiye rağmen buradaki Hindu karakter bir şekilde varlığını sürdürebilmiştir.
- 1947'deki Pakistan-Hindistan ayrımı gerçekleştiğinde Sindh toplumu da ikiye ayrılmış oldu.
- Sanskrit kaynaklarda Sindh 'Sindhu-Sauvira' adıyla anılır. Mahābhārata destanının da önemli bir olarak adı geçer. Sindh edebiyatının en önemli ilk kısmı, sufi şair Şah Latif'dir (1688-1751) ve eseri Şah-co Risalo'dur.
- Sindh edebiyatı üç tür özellik gösterir: Birincisi Hindulara ait olan Rāmāyana, Mahābhārata, Puranalar gibi eserlere dayanan çalışmalar; ikincisi Hint ortaçağına ait tanrılar, ermişler ve kahramanlarla ilgili efsaneleri işleyen çalışmalar; üçüncüsü de İslam'ın ve İran sufizmin etkisiyle yaratılan eserlerdir. Bunlardan en çok üçüncü konuyla ilgili eserler verilmiştir.

Sindhi Alphabet

ا ب ج د ه و ز ح ط
چ ٹ ڙ ڻ ڙ ڻ ڙ ڻ
ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ
ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ
ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ
ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ

Sindhi Alphabet

Sindhi	ڄھ	ڄ	ڄ	ڀ	ڙ	ڙ	ڙ	ڙ	ڙ	ڀ	ڀ	ڀ	ا
Urdu	جھ	ج	ج	پ	س	ث	ث	ث	ث	بھ	ب	ب	ا
English	jh	j	j	p	s	th	t	th	t	bh	b	b	a
Hindi	झ	ज	ज	प	स	ठ	ट	थ	त	भ	ब	ब	अ
Sindhi	ڙ	ر	ڙ	ڀ	ڀ	ڙ	ڙ	ڙ	ځ	ح	ڄھ	ڄھ	ڄھ
Urdu	ر	ر	ز	ڏھ	ڏ	ڏ	ڏھ	ڏ	ځ	ح	جھ	جھ	جھ
English	r	r	z	dh	d	d	dh	d	kh	h	ch	ch	j
Hindi	इ	र	ज	ढ	ड	ड	ध	द	ख	ह	छ	च	ज
Sindhi	ڪا	ق	ڦ	ڦ	غ	ع	ظ	ظ	ض	ص	ش	س	ز
Urdu	ڪ	ق	ڦ	ڦ	غ	ع	ظ	ظ	ض	ص	ش	س	ز
English	k	q	ph	f	g	a	z	t	z	s	sh	s	z
Hindi	क	क़	फ	फ़	ग	अ	ज	त	ज	स	श	स	ज
Sindhi	ي	ء	ھ	و	ڻ	ن	م	ل	ڱا	ڱھ	ڱا	ڱا	ڪھ
Urdu	ی	ء	ھ	و	ن	ن	م	ل	ڱا	ڱھ	ڱا	ڱا	ڪھ
English	e	a	h	w,v	n	n	m	l	g	gh	g	g	kh
Hindi	य	अ	ह	व	ण	न	म	ल	ङ	घ	ग	ग	ख

URDU DİLİ


- Urdu dili her ne kadar bugünkü Pakistan'ın resmi dili ise de, doğduğu yer Hindistan topraklarıdır. Ancak bu dilin, diğer büyük Hint dillerinde olduğu gibi, belirli bir coğrafi bölgesi yoktur. Bu dile Urdu yerine 'Hindvī', 'Rekhta' ve 'Dakini' gibi isimler de verilmiştir.
- Urdu sözcüğü Türkçe'dir ve 'saray, kamp, ordu' anlamlarına gelir. Türk ordusunun kurduğu kamp ve burada konuşulan dili niteler.
- Urdu dilinin ilk şairi olarak Emir Hüsrev Dehlevi (1253-1325) kabul edilir. Farsçayı dilde çokça kullanarak dilin 'Urdulaşması' yolunda önemli adımlar atmıştır. Dekkan'daki Kutupşahlar da (1518-1632) Urdu diline çok önem verip onu geliştirmişlerdir.
- Urdu dilinin kuzeydeki gelişimi ise, 1700-1875 yılları arasında olmuştur. Delhi'de konuşulan bu dil 'Hindustani' genel adıyla adlandırılırdı. Daha başka söylenişleri de vardı. Örneğin 'Zaban-e Urdu-e Mualla' (Soylu Kampın Dili) ve bunun kısaltılmışı olan 'Zaban-ı Urdu'. Bu dil 1750'den sonra sadece 'Urdu' diye adlandırılmıştır.

URDU DİLİ

- Türk asıllı Nazmuddaulah Dabiral Mülk Mirza Asadullah Han Galib (1797-1869) ise, Farsça ve Urduca eserleriyle büyük bir Sufi şair olarak Urdu edebiyatında çok ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Onun gereke şiir, gerekse düzyazı alanında Urdu dilinin gelişimine yaptığı katkı olağanüstü büyüklükte olmuştur.
- 1875-1950 arasına yerleştirilen Yeni Urdu Edebiyatı, biri Sir Seyyid Ahmed, diğeri Muhammed İkbâl (1875-1937) olmak üzere iki koldan ilerledi. Her ikisinin de yaptıkları gerek Urduca gerekse Modern Pakistan için yaşamsal önemde olmuştur.
- Bu dönemde tarih, deneme gibi düzyazı yazan birçok yazar yetişmiştir. Şibli Numani, Muhammed Hüseyin Azad, Nezir Ahmed, Altaf Hüseyin Hali bunlardan bazılarıdır.
- Çağdaş Urdu edebiyatında önde gelen isimleri Muhammed Hüseyin Askari, Faiz Ahmed Faiz, Hoca Ahmed Abbas, Munşi Prem Çand, Saadet Hasan Manto, Krişen Çandar, Gulam Abbas, Belvent Singh gibi isimlerdir.

URDU ALFABESİ

ا ا इ उ
ب ब پ प ت त ٹ ट ث ث س
ج ج چ च ح ह خ ख
د द ڈ ड ذ ذ ज
ر र ژ ژ इ इ ज ज ژ स
س स ش श ص ص ض ض ج
ط त ظ ज
ع ا इ उ غ ग
फ फ़ ق क क گ ग
ل ल म म ن न न ण
و व ه ه ه ه ی ی ے ی

ا	ب	پ	ت	ٹ	ث	ج	چ	ح	خ
د	ڈ	ذ	ر	ڑ	ز	ژ	س	ش	ص
ض	ط	ظ	ع		غ	ف	ق	ک	
گ	ل	م	ن	و	ہ	ھ	ع	ر	
ی	اے	بھ	پھ	تھ	ٹھ	جھ	چھ	دھ	ڈھ
ڑھ	کھ	گھ							